

Dwanaścioro przykazań logopedycznych

1. Narządy mowy kształtują się i zaczynają funkcjonować już w życiu płodowym. Przyszła matka musi więc dbać o swe zdrowie i dobre warunki życia. Powinna wystrzegać się papierosów, alkoholu, lekarstw na ból głowy, na sen, przeciw grypie, kontaktu z zakaźnie chorymi, naświetlania promieniami Rentgena, hałasu.

2. Do dziecka trzeba mówić wolno, wyraźnie. Nasz sposób mówienia staje się wzorem. Z dzieckiem nie powinny przebywać osoby mające wady wymowy. Jak najwcześniej należy odstawić smoczek i karmić łyżeczką. Dziecko nie powinno niczego mówić, kiedy ma w buzi smoczek bądź wkładkę ortodontyczną. Ujemny wpływ na wymowę ma także równoczesna nauka języka obcego i ojczystego przed ukończeniem 4-5 roku życia (np. w języku angielskim normą jest wkładanie języka między zęby *th*, w języku polskim jest to patologia, którą należy korygować).

3. Nawet małe dziecko powinno reagować na słowa, gesty czy uśmiech otoczenia – ruchem rączki, uśmiechem, minką, przegięciem ciała, później głuźeniem, gaworzeniem. Jeśli tego nie robi, przyczyną może być osłabiony słuch. W takim wypadku trzeba koniecznie zasięgnąć porady lekarza. Osłabiony słuch może też cofnąć w rozwoju już mówiące dziecko (*Granice mojego języka są granicami mojego świata*).

4. Rozwój ogólnej sprawności ruchowej wpływa na rozwój mowy – opóźnienie w chodzeniu, samodzielnym ubieraniu się łączy się najczęściej z opóźnieniem w mowie i różnymi jej zaburzeniami. Należy bawić się z dzieckiem, zachęcać do sięgania po zabawkę z różnej odległości i różnego położenia, dopingować do raczkowania.

5. Jeśli dziecko ma nieprawidłową budowę narządów mowy – rozszczep warg, dziąseł lub podniebienia, zniekształcenia szczęk, uzębienia, powinno się bezzwłocznie pójść do lekarza specjalisty. Zaniedbanie tego spowoduje nosowanie i dyslalię.

6. Otoczyć specjalną opieką dziecko leworęczne, ale w żadnym wypadku nie zmuszać do posługiwania się ręką prawą. U dzieci praworęcznych ośrodki mowy znajdują się w lewej półkuli mózgu, u leworęcznych w prawej. Naruszenie

naturalnego rozwoju sprawności prowadzi do zaburzeń mowy, w szczególności do jąkania.

7. Nie wolno hamować słownej aktywności dziecka.

Chętnie słuchajmy pytań dziecka i odpowiadajmy na nie. Podtrzymujmy opowiadanie dziecka przez stosowne pytania. Rozmawiajmy z nim i urządzajmy mu „kąpiel słowną”.

8. Nie należy stosować tzw. „mowy nianiek” – zdrabniania wyrazów, języka dziecięcego, ponieważ utrudnia to dziecku przyswajanie normalnej wymowy.

9. Dziecko powinno reagować na wypowiedzi otoczenia. Początkowo działaniem (wykonywaniem poleceń, pokazywaniem wymienionych osób, przedmiotów, części ciała), potem reagowaniem sygnałami, następnie słowami. Jeśli początkowe fazy się przeciągają, należy szukać pomocy w poradni.

10. Nie karać i nie zawstydzать dziecka, jeśli źle mówi, bo wywołuje to u niego kompleks mniejszej wartości. Słyszac wyrazy nieprawidłowo wypowiedziane przez trzylatka należy powtarzać ten wyraz przy nim w formie poprawnej przy nadarżających się okazjach. Słyszac nieprawidłowo wypowiedzane wyrazy przez starsze dzieci można poprawiać je, zwracając uwagę na właściwą formę, a czasem przez odpowiednio postawione pytanie wywołać poprawne brzmienie wyrazu.

11. Dużo czytać dziecku! Rozmawiaj, odpowiadaj na pytania tak, by chciało je dalej zadawać i zdobywać w ten sposób wiedzę o świecie.

Gdy dziecko zaczyna być bardziej świadome językowo, „poprawia” nawet otoczenie. Należy traktować jego wypowiedzi cierpliwie, jako cenne ćwiczenia językowe.

12. Dbać o bezpieczeństwo psychiczne i fizyczne dziecka. Niewłaściwe traktowanie dziecka w okresie kształtowania się mowy (brutalne poprawianie, karcenie), wstrząs nerwowy, przerażenie, gniew, uraz w głowę, upadek z wysokości na głowę, choroby mózgu mogą doprowadzić do pojawienia się jąkania.

Nasze dziecko mówi tak, jak jest przez nas słuchane. Dlatego słuchajmy!

Uważnie słuchajmy, co i jak mówią nam nasze dzieci!

KSZTAŁTOWANIE MOWY DZIECKA

Okresy rozwoju dziecka	Okresy kształtowania mowy	dźwięki	słownictwo	forma wypowiedzi
Okres prenatalny	Etap przygotowawczy 0 – 9 miesiąca życia płodowego	Rozwój mózgu oraz narządów mowy (nadawania i odbioru)		
Okres niemowlęcy	Okres melodii (sygnału apelu) 0 – 1 roku życia - głuszenie - gaworzenie - echolalia	A E I M B P T		- krzyk - płacz
Okres poniemowlęcy	Okres wyrazu (sygnału jednoklasowego) 1 – 2 rok życia	O U A I E Y P B M T D N L K		Wypowiedzenia: - jednozłożonowe, - wyraz – zdanie, - pseudozdanie
	Okres zdania (sygnału dwuklasowego) 2 – 3 rok życia	A O U I E Y E Ą P B M W F P' B' M' W' F' T D N L Ł J Ś Ź Ć DŹ K G H	800 – 1500 wyrazów - rzeczowniki - czasowniki - przymiotniki - liczebniki - przymiki - spójniki - zaimki - przysłówki	- wypowiedzenia dwuczłonowe - zdanie z podmiotem i orzeczeniem - zdania: oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe
	Okres swoistej mowy dziecięcej (swoistych form językowych) 3 - 6 rok życia	S Z C DŹ SZ RZ CZ DŹ R wszystkie głoski powinny być opanowane do 5 roku życia wymowa opanowana	3500 a nawet 7000 wyrazów (w zależności od środowiska wychowawczego)	Pełna umiejętności budowania wypowiedzi i posługiwania się formami, które obowiązują.